

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 43.

Stockholm den 23 Oktober 1913

6:e årg.

Prenumerationspris: 1/4 år . . kr. 4: 50 1/2 år . . kr. 2: 50 3/4 " . . " 3: 50 1 " . . " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Klarabergsgatan 48, två tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. Sthlm 1913, F. Englund's Boktr.	Expedition och Annonsskontor: Klarabergsgatan 48, två tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonnspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annonns bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	--	---	---

Lagberedningens förslag till lag om äktenskaps ingående och upplösning.

I.

Äktenskaps ingående.

Den 3 december 1909 uppdrog regeringen åt lagberedningen att företaga en omarbetning af giftermålsbalken och därtill hörande författningar samt de delar af ärfdabalken, som kunna därmed i sammanhang behandlas. Beredningen har nu till regeringen inlämnat förslag om äktenskaps ingående och upplösning jämte förslag till lag om adoption.

Det är en diger bok lagberedningen framlagt. Arbetet inledes med lagförslagen. Därpå följer motiveringen till dessa, omfattande 450 sidor. I den ytterst intressanta och lättlästa motiveringen redogöres vid de olika lagbestämmelserna för deras utveckling ur den äldsta inhemska rätten till nu gällande lag. Jämförelser göras med motsvarande rättsinstitut i främmande rätt och till slut framlägger beredningen sina motiv till förslagen. Vidare äro medicinska fakultetens vid Uppsala universitet och medicinalstyrelsens yttrande i fråga om revision af äktenskapslagstiftningen intagna, liksom tabeller rörande antalet ingångna äktenskap och äktenskapsskillnader åren 1851—1910. Arbetet avslutas med svenska, danska och norska parallelltexter af förslag till lag om äktenskaps ingående och upplösning. Anledningen till dessa parallelltexters intagande är, att medlemmar af lagberedningen på uppdrag af regeringen

samarbetat med norska och danska delegerade för att om möjligt vinna öfverensstämmelse i de viktigaste punkterna i fråga om äktenskaps ingående och upplösning. Den lifliga beröringen mellan de skandinaviska folken och däraf följande äktenskapsförbindelser ha framkallat behovet af en om möjligt i hufvudprinciperna likartad äktenskapslagstiftning. Skildt från de nämnda förslagen framlägges förslaget till lag om adoption.

Då man genomläser lagberedningens förslag, tycker man sig till att börja med finna flera genomgripande förändringar af nu gällande lag. Vid studiet af motiveringen till de föreslagna ändringarna och de nya bestämmelserna konstaterar man emellertid, att det nya på flera punkter endast är en konsekvent utveckling af den svenska rätten. Men på samma gång lagberedningen visat stor hänsyn för bestående lag och byggt på densamma, har den haft öppen blick för den moderna utvecklingen och dess kraf.

Det nya lagförslaget behandlar först trolofning. "Trolofning är slutet, då man och kvinna öfverenskommit att ingå äktenskap med hvarandra". Med denna formulering af trolofning har lagberedningen anslutit sig till den härskande åskådningen att trolofning är en förberedelse till äktenskapet. Nu gällande lag däremot stadgar om trolof-

ning, att den skall ingås antingen muntligt i fyra vittnens närvaro eller också skola kontrahenterna afgifva skriftliga försäkringar. Så ingången trolofning har rättsliga följder, den kan ej upplösas utan domkapitlets beviljande, och kommer till trolofningen häfd, uppstår det "ofullkomnade äktenskapet" med vissa rättsverkningar. Trolofning i nu nämnda form har alltmera försvunnit ur bruk, och lagberedningen har goda skäl för att ej upptaga den. Det är ett gammalt rättsinstitut, som därmed försvinner ur vår lag. I den äldsta svenska rätten motsvaras det af *fästningen*, som var det ena bindande momentet vid äktenskaps ingående ända till 1734. I 1734 års lag blef vigseln det konstituerande vid äktenskapets ingående, men trolofning, ingången enligt lagens bestämmelse, kom dock att bibehålla så stor rättslig betydelse, att den stod kvar som äktenskapshinder. Såsom sådant har den nu föga betydelse, då den kommit ur bruk, och med dess borttagande komma också de ofullbordade äktenskapen att försvinna. All rättsverkan af trolofningen vill lagberedningen dock ej borttaga, om trolofning upplöses, föreslås vissa bestämmelser om gåfvors återställande.

Vid revisionen af villkoren för äktenskaps ingående, eller som termen lyder äktenskapshinder, har lagberedningen haft till hufvudsyfte att minska dessa hinder. Den låga äktenskapsfrekvensen i Sverige, som beror på sociala och ekonomiska förhållanden, gör att lagstiftaren måste nog betänka sig vid att lägga rättsliga hinder till de nu befintliga svårigheterna. Lagberedningen har dock i ett par afseenden sett sig föranledd att föreslå strängare bestämmelser än de nu gällande. Så i fråga om äktenskapsåldern. Nu gällande äktenskapsålder är för man 21 år, för kvinna 17 år, vilja de gifva sig före denna ålder, måste de erhålla konungens tillstånd. Beredningen föreslår att höja kvinnans äktenskapsålder till 18 år. 1892 höjdes hennes äktenskapsålder från 15 till 17 år. Redan då yrkade medicinalstyrelsen ur sanitär synpunkt på att den skulle höjas till 18 år, men af fruktan för att antalet dispenser skulle bli för stort, stannade man vid 17-årsåldern. Lagberedningen har haft till sitt förfogande en utredning från läkarvetenskapligt håll, hvilken visar, att ett stort antal kvinnor vid 17 års ålder ännu ej vunnit full kroppslig utveckling för moderskapet och att ett för tidigt äktenskap kan bli till skada för den unga moderns hälsa och för barnets utveckling. Fakulteten anser att åldern bör vara 18 år, men påyrkar dock ej höjningen, då så få kvinnor gifva sig före denna ålder och således intet tvingande skäl skulle förefinnas för ändringen.

Till de hygieniska skälen komma också etiska; den unga kvinnan har ännu ej vid 17 år vunnit någon erfarenhet af lifvet och ej heller karaktärens mognad, hon kan ej i vanliga fall fylla de anspråk som maka och moder, som det modärna samhället ställer på henne. Kvinnorna själfva ha framställt yrkande på höjandet af äktenskapsåldern, och lagberedningen har därvid gått dem till mötes. I den nya schweiziska civillagen, där man tagit hänsyn till den modärna utvecklingen, är äktenskapsåldern för kvinna höjd till 18 år. Mot höjningen af kvinnans äktenskapsålder skulle den invändningen kunna göras att antalet utomäktenskapliga förbindelser skulle ökas. En undersök-

ning af dylika före 17 års ålder efter 1892, det år, då äktenskapsåldern höjdes till 17, visar emellertid, att antalet visserligen ökats men blott i proportion till hela antalet ökade förbindelser. Det gifves sålunda ingen anledning att anse, att dispenstvånget till äktenskaps ingående för kvinna under 18 år skall öka de utomäktenskapliga förbindelserna. Möjligen kommer antalet dispensansökningar att ökas, men någon större betydelse har ej detta.

Giftomannainstitutet, d. v. s. bestämmelserna om giftoman för den omyndiga kvinnan, har lagberedningen ytterligt förenklat. Giftomannainstitutet, såsom det ännu existerar i lagen, härrör från den tid, då släktens öfverhufvud hade en maktställning gent emot samtliga släktmedlemmar. Enligt nu gällande lag kan en omyndig kvinna få till giftoman en aflägsen manlig ung släkting, som ej känner henne men som dock har rätt att ingripa i hennes lifs viktigaste fråga. Den moderna tiden har försvagat släktens ställning till individen. I öfverensstämmelse med denna uppfattning föreslås, att äktenskap skall ingås med föräldrars samtycke eller i händelse af deras frånfalle med samtycke af förmyndare eller annan giftoman, som rätten eller domaren förordnat. Denna bestämmelse innebär t v å nyheter. Det fordras, om föräldrarna lefva, såväl *faders* som *moders* samtycke; enligt nu gällande lag är *fadern* giftoman och *modern* har blott att gifva råd. Beredningen anser, att *modern* har klarare blick och finare förståelse för barnets sanna bästa och vill gifva henne rättighet att hindra en äktenskapsförbindelse, som *fadern* gifvit sitt samtycke till men som hon anser blifva olycksbringande. Vidare är det icke endast den omyndiga unga kvinnan, som skall ha föräldrars samtycke för att ingå äktenskap, äfven den unge mannen, måste i den händelse han ingår äktenskap före myndighetsåldern, ha samtycke af båda sina föräldrar. Den omyndige mannen har sålunda jämställts med den omyndiga kvinnan.

Som ett nytt hinder för äktenskaps ingående föreslår lagberedningen att den, som är behäftad med könssjukdom i smittosamt skede, ej må ingå äktenskap med mindre konungen finner skäligt tillåta äktenskapet. Beredningen framhåller, att könssjukdomarnas stora utbredning, smittofarlighet och fördärlighet för folkhälsan ha framkallat allmän fordran på kraftiga åtgärder till deras bekämpande.

Den moderna rashygienien framställer kraf på lagstiftningsåtgärder till skydd för kommande släkten och för att vidmakthålla och förbättra mänskorasen. Ur rashygienisk ståndpunkt fordras, att äktenskapslagstiftningen skall söka förekomma äktenskap; som äro till fördärf för kommande släkten, och söka finna utväg till upplösning af dylika äktenskap. Det är emellertid med ej ringa tvekan, som lagberedningen fattat sin ståndpunkt i denna fråga. Så mycket mera måste man vara lagberedningen djupt tacksam, att den beslutat sig för att i äktenskapslagstiftningen föreslå sådana bestämmelser, som bidra till bekämpande af könssjukdomarna. Att detta förslag kommer att höra till dem, som skola framkalla liflig diskussion och äfven få röna motstånd, är emellertid att vänta. Det är ej här platsen att ingå på de skäl för och emot förslaget, som väl kunna anföras. I fråga om förslaget om könssjuk-

dom i smittosamt stadium såsom äktenskapshinder må framhållas, att vid utfärdandet af lysning måste lysningsförrättaren ha visshet om att inga af de i lagen som sådana upptagna hindern förefinnas. Att effektivt och utan att framkalla alltför stora personliga obehag erhålla dylik visshet i berörda afseende erbjuder naturligtvis stora svårigheter, hvilka beredningen påvisat. I förslaget om återgång af äktenskap finnes den bestämmelsen, att ifall den ene maken vid äktenskapets ingående varit sjuk i berörda afseende utan den andres vetskap samt smittat densamme, skall äktenskapet kunna återgå, om detta påyrkas inom sex månader efter dess ingående. Denna bestämmelse måste verka som ett tvång på de båda blifvande makarna att vara sanningsenliga i uppgiften om sitt hälsotillstånd, då lysningsförrättaren väl måste lita på kontrahenternas uppgifter angående att äktenskapshinder af omtalad beskaffenhet ej föreligger. Bland öfriga nu gällande äktenskapshinder må påpekas, att afvittringen, är borttagen ur beredningens förslag. Erfarenheten har nämligen visat, att, hvad frånskilda makar beträffar, söker ofta den ena maken fördröja boskiftet för att hindra den andra makens omgifte. Beredningen anser, att bestämmelserna om boupp-teckning och egendomsförvaltning äro sådana, att afvittringshindret kan borttagas och ersättas med bestämmelser i ärfdebalken. Vidare föreslår beredningen, att sorgetiden som äktenskapshinder borttages; det är en vacker sed att afvakta sorgetidens utgång, innan nytt giftermål äger rum, men från rättslig synpunkt finnes ej något skäl att behålla den. För enka stadgas dock en väntetid af 10 månader, hvilken emellertid beroende på vissa förhållanden kan blifva kortare.

Ännu ett äktenskapshinder må i korthet beröras. Nu gällande lag upptager horsbrott som hinder för äktenskap. Lagberedningen har uteslutit detsamma. Skälen för detta hinders borttagande kunna väl diskuteras. Måne det icke vore bättre att i likhet med den tyska lagen hindret bibehölles, men med möjlighet till dispens.

Hvad vigseln beträffar kommer lagberedningen ej med några nya förslag. Genom lagen af 1908 har ju rätt införts för alla att avsluta äktenskap inför borgerlig myndighet. Det föreslås nu, att benämningen vigsel, som i lagspråket uteslutande förbehållits den kyrkliga akten, äfven må användas på den borgerliga, då ju i det allmänna språkbruket vigsel äfven nyttjas om den borgerliga formen. Hvad formen för den borgerliga vigseln beträffar, önskar lagberedningen att den skall blifva så värdig och högtidlig som möjligt. Den skall ej inskränka sig till de ömsesidiga förklaringarna och stadfästelsen. Det kan lätt uppstå den uppfattningen, att civiläktenskapet är en förbindelse af lägre art och ej har samma förpliktande kraft som det af kyrkan beseglade äktenskapet. Beredningen anser, att det är en svaghet, att den borgerliga vigseln ej tillförsäkrats en tillräckligt upphöjd karaktär, och den föreslår, att alla borgerliga vigselförrättare skola följa ett formulär, hvars innehåll skulle fastställas af konungen.

Alexandra Skoglund.

Fru Ezaline Boheman — 50 år.

Den 17 oktober firade fru Ezaline Boheman, Landsföreningens för kvinnans politiska rösträtt verksamma och energiska sekreterare, sin 50-årsdag i Stockholm. En ståtlig hyllning bragtes henne från skilda håll, från närmare och fjärrare vänner, från släktingar och arbetskamrater. Från rösträttsföreningen öfverlämnades genom fröken Anna Whitlock, friherrinnan Ebba Palmstierna och fru Ester Brisman den lilla vackra gruppen "Barn som se efter vildgässen" af Alice Nordin, åtföljd af en vacker, ritad adress. Blommor, telegram och lyckönskningar i mängd anlände under dagens lopp. På aftonen samlades en skara af fru Bohemans släktingar och vänner i Rosenbads festväning för att där hylla henne.

Från statsminister Staaff anlände under festen ett telegram af följande lydelse: Bästa lyckönskningar till högtidsdagen och till fortfarande hälsa och krafter i hängifna arbetet för den stora rättfärdighetssaken.

De svenska konstnärinnorna i Wien. Från Wien skrifver vår speciella korrespondent, fru Olly Schwarz: "Med anledning af de svenska konstnärinnornas närvaro i Wien i och för kollektivutställningen af deras arbeten har här bildats en kommitté bestående af ett antal kända konstnärinnor, svenska öfversättarinnor, författarinnor och ledande feminister för att bereda gästerna från Norden ett angenämt mottagande. Som hufvudpunkt på festprogrammet står en "Alt-Wiener Jause" i Wiens kvinnoklubb, till hvilken inbjudning utgår från medlemmarna af den svenska kolonien, från konstnärskretsar och representanter för Wiens intellektuella värld. Säkerligen kommer denna säregna och glada festlighet att bidra till icke blott ett närmande i rent konstnärligt afseende utan äfven till befordrandet af en personlig kontakt mellan Wienervårdarna och de svenska gästerna, hvilka alla, med ordföranden fröken Schulzenheim i spetsen, önskas hjärtligt välkomna till Wien."

Framstående kvinnlig pedagog medaljör. Fröken Anna Rönström, föreståndarinna för högre elementarskolan för flickor i Lund, har i dagarna tilldelats Illis quorum meruere labores, i guld af åttonde storleken. Fröken Rönström är såsom framstående pedagog känd och uppskattad i vida kretsar.

Där Charlotte Brontë diktade.

I pressen har omtalats en intressant litterär upptäckt, som nyligen gjorts i England, hvilken spridt ljus öfver några littills olästa sidor af den bekanta författarinnan Charlotte Brontës lefnadshistoria.

Det är några bref, som framlagts inför allmänheten från Charlotte Brontë till hennes gamle lärare, professor Heger i Brüssel, hvilka skvallra om att brefskrifvarinnan för denne hyst en på samma gång ödmjuk och passionerad kärlek.

Tidningarnas meddelande om dessa bref, som af professor Hegers äldste son öfverlämnats till British Museum och ur hvilka utdrag varit synliga i pressen, framkallade i mitt minne en vacker sensommardag, som jag tillbragte i Charlotte Brontës hembygd, Haworth Village, för cirka fem år sedan.

Jag hade läst två af hennes böcker, "Jane Eyre" och "Shirley", och tjusats af de vackra och kraftiga skildringarna af den vilda Yorkshirenaturen och Yorkshireseder och bruk. Och så under ett besök hos vänner i Yorkshire beslöto vi att göra en utflykt till Haworth, där syskonen Brontë vuxit upp.

För åttio år sedan och mer, då familjen Brontë residerade i prästgården, högt uppe på sluttningen af bergåsen som stupar ned i The Valley of the Worth, såg det helt annorlunda ut än nu. Man behöfver blott läsa "Jane Eyre" eller "Shirley" för att känna detta stycke ödsligt storartadt yorkshirelandskap med dess atmosfär af skrämmande saga och förbryllande romantik, och man skall känna det, som hade man varit där själf, då förlängesedan, och sträfvat omkring på ändlösa doftande ljunghedar och vilseledts af tät "Yorkshire-mist". Men många år ha förlutit sedan "Jane Eyre's" författarinna ströfvade omkring däruppe — åren ha rullat hän, och därunder har framåtskridandet civiliserat det förr så idylliska Haworth. Våldiga fabriker ha byggts upp nere i dalen, järnväg har lagts ut, och där förr nymfer och troll huserat och där luften vibrerat af humlors surr i blodröd ljung och framilande bäckars brus, där ljuder nu dånet från det rastlösa arbetet i fabrikerne och det skärande hvisslandet från järnvägståget.

Vi kommo dit en vacker sensommardag för som sagdt cirka fem år sedan. Vi kommo direkt från det förtjusande Ilkley i Wharfedale, några timmars resa därifrån, och jag hade i friskt minne allt det jag läst af Charlotte Brontë samt kände henne själf väl genom allt det jag hört berättas om hennes lif. Mitt sinne var fyllt af Wharfedales underbara på samma gång leende som vilda skönhet och af en förutfattad föreställning om Haworth som ett stycke idyll midt i ödemarken.

Men intrycket blef ett annat än jag tänkt mig. Det var vid middagstid, som jag kom dit, och fabriksfolket återvände till sitt arbete. De tröstlöst prosaiska fabrikerne med sina våldiga skorstenar och rökpelare förtog tolt det intryck jag fått af den lilla byn vid läsandet af Charlotte Brontës böcker. Män och kvinnor, unga och

gamla kommo i en lång rad nedför den slingrande stigen, och det klapprade af mässingsbeslagna träskor mot den ojämna stenläggningen. Men väl hunnen förbi fabrikerne började den lilla byn taga karaktär af den bild jag utmålat af den i min fantasi.

Det var en smal, brant slingrande gata, kantade med låga, af ålder svartnade hus, omgifna af en atmosfär af ruivande dysterhet, som ej ens den strålande middagssolen förmådde skingra. Högt uppe vid slutet af gatan ligger The Black Bull, känt vida omkring såsom tillflyktsort för den genialiske Branwell, Charlotte Brontës ende bror, till hvilken hela familjen med beundran och tillit såg upp, såsom varande den, som skulle göra det Brontëska namnet berömdt. Men svaghet i karaktären och svåra förhållanden, som han hade att kämpa emot, drogo honom ned i last och dy, och i stället för att bringa ära åt sitt namn drog han skam öfver det.

Strax intill The Black Bull ligger Haworth kyrka. Härinne finnas familjen Brontës grafvar, och ett af de vackra fönstren, skänkt af en amerikansk dam, bär följande inskription: "To the Glory of God and in pleasant memory of Charlotte Brontë by an american citizen." Haworth äger äfven ett Brontë-museum, d. v. s. en samling föremål, som ingått i Charlotte Brontës lösegendom, samt en del skisser i pastell och blyerts, utförda af henne, en del poem i manuskript af brodern och en gammal porslinsservis från prästgården, syskonen Brontës far var nämligen kyrkoherde i Haworth. Icke någon storartad samling, detta museum, men likväl besökt af mången långväga resande.

Strax invid kyrkan ligger prästgården, där syskonen Brontë vuxit upp. Det är en mörk och dyster byggnad med fasaden vettande rätt mot kyrkogården samt omgifven af en hög grå stenmur. Men strax där bakom sträcker sig The Moors, de härliga milslånga ljunghedarna med purpurröd doftande ljung så långt ögat når. Här var det flickorna Brontë älskade att hålla till, här brukade de ströfva omkring under milslånga promenader i regn och sol. De älskade The Moors öfver allt i världen, och blott en kort tids vistelse annorstädes var nog för dem att längta sig sjuka. —

I Mrs Gaskells biografi "The Life of Charlotte Brontë" får man en god inblick i det nästan spartanska lifvet i den lilla prästgården. Man blir väl bekant med gamle Brontë själf, som strängt lefde sitt lif efter den lära han predikade för sina kära församlingsbor; man lär känna ende sonen, den så ovanligt begåfvade Branwell, och man tycker om honom och känner med honom, när han i misströstans svarta ögonblick dricker sig redlös på The Black Bull och där reciterar sina poem, diktade för tillfället, inför de applåderande kroggästerna. Man blir intim vän med de tre systrarna Charlotte, Emily och Anne, man får vara med om deras sträfvan och bekymmer, när de under största hemlighet skrefvo och utgäfvö hvar sitt debutarbete: "Jane Eyre", "Wurthing Heights" och "Agnes Grey", under pseudonymerna Currier, Ellis och Acton Bell. Men af de tre systrarna var det blott Charlotte, som fick skörda ära och ryktbarhet.

Saisonnyheter i största urval
Dräkter & Kappor Billiga priser

SIGRID HANZÉN.

29 Wästerlånggatan, Drottninggatan 5.

Trots denna ensamhet och afskildhet, i hvilken de fyra syskonen växte upp i den dystra prästgården, synas de dock, tack vare sin utomordentliga begåfning, ej funnit tiden lång nog för att gå och ledas. De dyrkade som sagdt de väldiga ljunghedarna, och inomhus fanns fullt upp att göra med husliga sysslor och framför allt med studier. De voro helt små, när de författade sagor och berättelser, hvilka de präntade med otroligt fin stil och häftade samman till en tidskrift, som "kom ut" en gång i månaden, men den släpptes dock aldrig utom prästgårdens väggar. Och under dagar, då ovädret hindrade dem från att rasa omkring uppe på The Moor, sutto de hemma i studiekammaren med hufvudena tätt tillhoppa och läste pappas tidningar och diskuterade politik och icke minst "the catholic question", som var het just då. Detta medan de ännu voro i barnåren.

Att lifvet i en så aflägsen del af världen som Hawthorth ej bjöd på några stora händelser är ej svårt att förstå, och kanske det var just detta, som legat till grund för flickornas slutna och drömmande sinnelag och till deras vana att redan från barndomen göra historier.

Det lästes flitigt i prästgården, och det var alls ej ovanligt, att böckerna fingo följa med ut i köket, när det gällde att hjälpa Tabby, familjens gamla trotjänarinna, med en del sysslor. Så under det att någon af flickorna knådade deg eller gräddade kakor kunde Tabby vara säker om att finna en bok uppslagen framför henne.

I denna händelsefattiga afkrok af världen med dess vilda, storartade natur växte Charlotte Brontë upp med faderns idéer i blodet "att stillsamhet i uppträdandet och enkelhet i klädedräkten anstår en prästmans dotter", och i denna miljö framlefdes hon sitt lif så när som på några få år blott.

Vid 26 års ålder reste Charlotte och Emely till Brüssel, där de tillbragte ett år som elever i professor Hegers pension, och Charlotte ännu ett år, men då som lärarinna i engelska språket. Vid 39 års ålder gifte hon sig med sin faders adjunkt, Mr Nicholls, och dog efter icke ens ett års äktenskap.

*

Men nu, efter mer än åttio års förlopp, har Charlotte Brontës vänner och hela världen för öfrigt helt plötsligt fått intresset fäst vid de där två åren i Brüssel.

Ingen af hennes närmaste hade en aning om den förtärande passion hon hyste för sin gamle lärare, och om de af hennes vänner, som mottagit bref från henne under det hon var i Brüssel, hade fått upplefva den upptäckt, som nu gjorts, skulle de säkert plockat fram de gamla gulnade breffven och läst dem om och om igen och kanske nu kunnat läsa sanningen mellan raderna. För i många af hennes bref hem till vännerna talade hon om oerhörda själskval, som hon genomgick, och om en nästan outhärdlig ensamhetskänsla — men vännerna tydde detta som längtan hem till de sina och till de kära ljunghedarna. Och vännerna skulle nu förstått hvad som på sin tid så förvånade dem, nämligen hur hon i sina böcker kunde ge

uttryck åt så stark och lidelsefull kärlek, hon, som själf syntes dem så kall och oemotståndlig för allt hvad förälskelse heter. Men hennes systrar och vänner äro borta, och det är inför en ny generation som hennes lifs stora hemlighet blottats.

Inge Lund.

"Barns och mödrars rätt."

Ett af de samhällsproblem, som med tvingande makt tränger sig i förgrunden i en tid som vår och icke minst i ett land som vårt — ett Eldorado för försumlige familjeförsörjare —, är frågan om den ensamma moderns och hennes barns rätt. Intill dato är den ena kategorien såväl som den andra i praktiken rättslös, och både mor och barn äro blottställda för alla slag af fysiskt och sjäsligt lif undergräfvande omständigheter. Mest ödesdigert framträder detta med hänsyn till den ogifta modern och det oäkta barnet. Men äfven den fränskilda eller öfvergifna fattiga hustrun står skyddslös och får väl oftast vandra samma lidandets och bekymrens törnestigar, när hon ensam skall draga fram sin barnskara. Också hon får lida under detta djupt tragiska förhållande, att gängse kvinnolöner och rådande dyrtid alltigenom stå i ett så att säga naturvidrigt förhållande till hvarann. Trots att lagen i vissa fall räknar med kvinnan som familjeförsörjare, får den synpunkten dock aldrig göra sig gällande, när fråga är om att bestämma löner, pensioner, försäkringar o. d.

Hvad särskildt ogifta mödrars blottställda belägenhet beträffar, synes den allmänna uppfattningen hos oss, inom opinionen såväl som inom lagstiftningen, vara den, att när man ställer sig utom lagen, så får man också själf bära följderna. Och själfallet är, att den, som sålunda emanciperar sig, ej kan pocka på lagens särskilda beskydd, hvilket gifvet skulle verka som en premiering af lättsinnet. Men å andra sidan måste en lagstiftning, grundad på människorätt, sörja för att icke följderna af ett felsteg, begånget af två, med hela sin tyngd kommer att drabba den ena och därtill den svagare parten, medan den andra går alldeles fri. I detta fall har nu gällande lag blodiga underlåtenhetssynder att godtgöra.

I ännu högre grad gäller detta i fråga om den tredje partens, det i föräldrarnas felsteg fullt oskyldiga barnets, rätt. Härvidlag kan man med skäl tala om ett oafvisligt rättskraft, som samhället och dess lagstiftning i eget intresse om icke annat måste honorera. Ty dessa legioner af olyckliga barn, som utan egen förskyllan få växa upp utan att äga ett hem, hvilka få vandra likt en annan handelsvara från fosterhem till fosterhem, som förkrampas till kropp och själ och ställas på sidan om samhället, de växa också konsekvent upp till en fara för detta.

Hvad som fattas hos oss är framför allt en förnuftig och kraftig alimentationslagstiftning, hvilken i samhällets namn och under dess garanti på ett rättvist sätt fördelar uppfostrans börda mellan föräldrarna. Först om fadern genom invaliditet eller arbetslöshet är ur stånd att fullgöra sina förpliktelser bör det allmänna träda till och då äfven,

Arbeta för Dagny

genom att gynna dess annonsörer

ASTRID AHLSTRÖM & C:o.
MODEAFFÄR

18 SMÅLANDSGATAN 18, Stockholm. (Vid Norrmalmstorg.)

Rekommenderas.

om så behöfves, hjälpa modern för barnets skull. En kraftig tumskruf på försumliga familjeförsörjare, det är hvad vi behöfva, och en sådan torde också i någon mån kunna bli en hämsko på männens lättsinne. Såsom nu är drifva dessa sitt ofog rent af i skydd af lagen. En barnafader med god veckoförtjänst svarade på gjord uppfordran att utbetala uppfostringsbidrag: "Stäm mig gärna! En stämning kommer bara att utvisa, att jag saknar utmättningsbara tillgångar."

Dessa frågor äro emellertid, såsom vi veta, f. n. under utredning inom lagberedningen och fattigvårdskommittéen, hvarför man väl får hoppas, att ett lagförslag i ämnet i en ej för aflägsen framtid hommer att bli färdigt. Under sådana förhållanden har en liten nytkommen skrift af barnavårdsinspektrisen fröken Anna Lindhagen särskildt kraf på intresse. Under den rubrik, som står öfver dessa rader, och under titeln Särskildt med hänsyn till frågan om bidrag från försumliga försörjare och om barnpensionering drager skriften kraftigt i härnad emot den "uppseende-väckande bortglömdhet", hvari frågan om ensamma mödrar och deras barn legat inom vår lagstiftning. Tillika med en öfverblick af förhållandena inom vårt land gifves en rätt grundlig utredning af frågans ställning i våra grannländer jämte anvisning på de olika vägar — moderskapsförsäkring, barnpensionering och framför allt en effektiv alimentationslagstiftning — på hvilka barns och mödrars rätt kan tillgodoses. Dessutom påpekas med rätta önskvärdheten af att de resp. lagfrågorna behandlas i samband med hvarann. Framställningen är saklig och dock alltigenom buren af en underström af varm medkänsla med de hittills så grymt försummade.

Hufvudintresset i broschyren samlar sig om redogörelsen för frågans ställning i våra nordiska grannländer. Därvid få vi tillfälle att konstatera, hurusom vårt land, trots större materiella resurser, seglar långt akterut för de mindre staterna.

Det land, som härvidlag går i spetsen, är Danmark. Genom de s. k. Börnelovene af 1908, af hvilka den ena handlar om Børn udenfor Äkteskab og disses Forældre och den andra med några bestämmelser angående Hustruers og Äktebørns Retstillning, sörjer för att de äkta barnen ej bli mindre väl ställda inför lagen än de oäkta, har lagstiftningen på ett i många fall lyckligt sätt löst ett i sig själf synnerligen inveckladt problem. I några fall sköt denna lag likväl öfver målet, hvarför vissa ändringar och inskränkningar gjordes år 1913.

Enligt dansk lag af 1908 är barnafadern förpliktad att bidraga till moderns underhåll en månad före samt en månad efter nedkomsten samt till de extra utgifterna vid denna. Därtill är han skyldig bidraga till barnets underhåll och uppfostran, tills detta fyllt 18 år. (I vissa fall kan understödet upphöra efter fyllda 14 år.) Hans bidrag bestämmes af myndigheterna och utgör $\frac{3}{5}$ af den summa, som efter moderns ekonomiska förhållanden anses böra utgå till barnets underhåll. Faderns bidrag skall betalas i förskott, men uteblifver detta, äger modern rätt att

vända sig till polismästaren (i Köbenhavn magistraten) och mot uppvisandet af "Trangsattest" fordra beloppet utbetaldt af allmänna medel. Det är ej nödvändigt, att hon kan påvisa faderns uppehållsort, lika litet behöfver faderskapet vara erkändt af denne. Myndigheterna få sedan uppsöka den som fader "sigtede" och utkräfva beloppet af honom. Skulle det visa sig, att "Sigtelsen" är riktig, kan utpantning ske i vederbörandes tillhörighet, ja, t. o. m. beslag göras i hans arbetsförtjänst. Han får ej under böter ändra vistelseort utan att anmäla saken och får ej lämna landet utan att ställa full säkerhet. Fängelsestraff och tvångsarbete kan ådömas den tredskande utan att hans försörjningsplikt därför bortfaller.

Redan före nedkomsten kan kvinnan göra sina kraf på allmänna medel gällande. Om den som fader angifna personen sedan skulle frikännas, betraktas det redan erlagda som fattighjälp åt modern.

Att genom så skarpa bestämmelser ensamma mödrars och deras barns rättsställning skulle i väsentlig mån tryggas är lätt att förstå. Men det är också klart, att genom dem vägen var öppen för stora missbruk, så mycket mer som det allmännas bidrag till barnets underhåll ej skulle få utgå för mindre tid än ett halft år åt gången. Lagen föreskref visserligen, att en "Værg" för barnet skulle tillsättas, om icke det erhållna bidraget användes till barnets bästa, men kontrollen däröfver synes ej ha varit möjlig att genomföra.

Den opposition mot lagen, som efterhand framkom, gaf sig särskildt uttryck i f. d. borgmästare Jacobis år 1910 utkomna skrift Bemærkninger om Børnelovene af 1908. I en så pass utförlig redogörelse för den danska lagen som fröken Lindhagens borde denna kritik ha varit något mer uppmärksammas och rättvisare bedömd.

Jacobi, under hvilken hufvudstadens alimentationsaker sorterade, erkänner, att lagen uppfyllt sitt ändamål och varit till nytta för de barn den velat hjälpa i alla de fall, där modern haft kärlek till sitt barn och förmåga att sköta och uppfostra det. I de många fall, åter, där modern varit likgiltig eller oduglig eller fört ett lättsinnigt lif, har lagen icke blott varit utan betydelse för barnet utan rent af verkat demoraliserande på modern. Dessa påståenden underbygger han med talrika exempel. Han visar, huru bidrag i mängd blifvit begärda och af det allmänna utbetalda, hvilka sedan visat sig redan vara af fadern erlagda. Han ger exempel på huru kraf på bidrag framstälts, fastän modern fortfarande sammanlefde med barnafadern och underhölls af denne. Han framdrar många fall, där bidraget alls icke kommit barnet till godo utan användts till att betala gammal skuld, till inköp af kläder och pynt till modern själf och till förlustelser. Ett synnerligen drastiskt fall anföres. En "artist" erkände sig ha använt hela beloppet, 96 kr., till festmiddag på ett hotell för andra "artister". Ett annat exempel, som ej saknar en humoristisk anstrykning: En hustru erhåller bidrag till ett före äktenskapet födt oäkta barn. Detta använder hennes man i sin tur till att betala magistraten, som erlagt uppfostringsbidrag för ett af samme man med en annan kvinna före äktenskapet födt barn!

Jacobi anser, att lagen uppträder rent af som frestare, därigenom att den föreskrifver utbetalandet i så stora poster. När fråga är om bidrag till flera barn kan det ju bli rätt afsevärda summor, som på en gång lägges i den vid pengar ovanas hand. I 1913 års ändringar har också denna synpunkt blifvit beaktad, och bidragen kunna nu utbetalas månadsvis.

Ännu ett par af de viktigaste lagändringarna äro att tillskrifva Jacobis kritik. Sålunda bortfaller hädanefter underhållsbidraget, om modern lefver tillsammans med barnets fader eller en annan man, med hvilken hon ej är gift, eller om hon får flera oäkta barn. I fall barnet är fast utackorderadt, lämnas dock bidraget till fostermodern.

I motsats till frk. Lindhagen måste jag anse dessa inskränkningar fullt befogade. För sådana mödrar, som ha en hel rad barn med olika fäder, för kvinnor, som föra en sådan vandel, att de kunna saksöka 2 till 4 alimenteranter för ett och samma barn — och sådana fall uppräknas i broschyren i fråga — skulle ett laggiltigt stöd endast blifva hyendet under lasten.

Jacobis lilla skrift är värd att uppmärksammas af våra lagstiftare icke minst därför, att den med konkreta exempel visar, hvilka ofantliga svårigheter en lagstiftning som denna har att öfvervinna, om den skall kunna öfva full rättvisa till bägge sidor samt skänka barnet tillräckligt skydd utan att verka förslappande på föräldraansvaret — d. v. s., om den skall kunna verka icke blott ekonomiskt utan också etiskt höjande.

M. Anholm.

Notiser.

Internationella kvinnorösträttsalliansens kongress 1915.

Vid sitt nyligen hållna årsmöte i Eisenach har Tysklands L. K. P. R. enhälligt beslutat inbjuda Internationella rösträttsalliansen att hålla sin nästa kongress i Berlin, år 1915. Som bekant framförde fru Marie Stritt redan i Budapest en inbjudan från Tyskland för detta år, en inbjudan, som nu fått sin officiella bekräftelse.

Rösträttsrörelsen. Två nya lokalföreningar för kvinnans politiska rösträtt ha bildats: en i Katrineholm efter föredrag af fru Ella Billing och en i Valla efter föredrag af fru Augusta Widebeck.

Insänd litteratur.

Hugo Gebers förlag, Stockholm: **Romerska kejsarinnor.** Af *Guglielmo Ferrero*. Bemyndigad översättning af *Ernst Lundquist*. Med 26 afbildningar af antika skulpturer. — **Illustrerad svensk litteraturhistoria.** Af *Henrik Schück* och *Karl Warburg*. Häft. 4—5. — **Döden i Venedig.** Novell af *Thomas Mann*. Öfversättning af *Kerstin Måås*.

Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Helga Wisbeck** af *Elin Wagner*. — **Vid afgrundens rand.** En tankekedja. Roman af *Anna Wahlenberg*. — **Hjärteslag** af *Ida Granqvist*.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller 7½ öre pr nm.)

Frisk o. hurtig småskollärlarinna

önskar under julferierna, 1 dec.—15 febr., mot fritt vivre plats i god familj, helst i Norrland, Dalarne eller närheten af Sthlm. att läsa med nybörjare, som skrifbiträde eller som husmoders hjälp. Svar emotes tacksamt af "Värmländska", Värmlandsbro p. r.

Plats sökes af 16-årig, musikalisk flicka

att ge pianolektioner och något läsa med barn samt föröfrigt gå frun tillhanda. Svar afvaktas tacksamt till »Familjemedlem», Tranås p. r.

Lärlarinna,

som genomgått 2-årig kurs vid Priv. Högre lärarinnesem. önskar plats i skola eller hem. Gärna utomlands. Goda rek. finnas. Svar snarast till "23 år". Runhällen p. r.

Enkel, anspråkslös flicka

söker i nov. plats i godt hem för att hjälpa husmodern med hemmets skötande. Vill gärna anses som familjemedlem men någon lön önskvärd. Svar till "Skånska" p. r. Åkarp.

20-årig,

bättre flicka önskar plats att som medlem af familj hjälpa till med förekommande hushållsgöromål. Någon lön önskas! Svar under sign. »A. S.» Marielund, Gnosjö.

Ung flicka

med sex års vana vid kontorsgöromål och kunnig i tyska språket (vistats ett år utomlands) söker plats. Betyg och ref. finnas. Svar till »Dirgni», Båstad p. r.

En 23-årig flicka

önskar plats helst som barnfröken eller att sköta äldre herre eller dam. Är något kunnig i sjukvård samt husliga sysslor. Svar till »Helst på landet». Postk. Viktoriag. Gtbg.

Kvinnlig sjukgymnast,

som under somrarna har anställning vid badort, önskar dylikt arbete i någon familj under de närmaste månaderna. Svar till »Frisk och arbetsam». Djurås p. r.

Examinerad slöjdlärlarinna

med goda betyg önskar plats antingen i skola som vikarie eller bitr. lärlarinna, eller i hemslöjdsaffär eller familj. Svar till "Slöjdlärlarinna" Almkullen, Hörby.

LEDIGA PLATSER.

Lärlarinnebefattningen

vid Mälhammars fasta småskola i Tumbo församling av Södermanlands län sökes hos skolrådet (adr. Rekarne) senast den 15 november detta år. Sex månaders ömsesidig uppsägningstid. Tillträde den 1 jan. 1914. Vårterminen börjar den 7 jan. Kontant lön enligt lag. Bostad och vedbrand in natura. Skolan omkring 3,5 km. från Rekarne station. Om undervisningsprof fordras, lämnas reseersättning.

Rekarne den 10 oktober 1913.

Enligt uppdrag:

Caleb G. Häger.

Kyrkoherde.

Småskollärlarinnetjänsten

i Östra Torp (Malmöhus län) ledig 1 januari 1914. Två slöjdgrupper för närvarande. Läkarebetyg fordras. Ansökan före 15 november 1913.

Skolrådet.

Adr. Östra Torp.

En seminarieutbildad lärlarinna

helst musikalisk och om möjligt afven kunnig i kindergartenundervisning, erhåller plats som lärlarinna vid Södermanl. Läns uppfostringsanstalt för sinnesslöa. Anstalten är belägen cirka 7 kilometer från Strängnäs. Platsen skall tillträdas i början af januari 1914. Lönen utgår med 500 kr. pr år med 3 ålderstillägg å 100 kr. efter resp. 5, 10 och 15 års tjänstgöring. Dessutom bostad och fritt vivre samt delaktighet i pensionskassan, 3 mån. ömsesidig uppsägning. Ansökningar, ställda till "Styrelsen för sinnesslöanstalten", jämte betyg och rekommendationer, sändas till Föreståndarinnan före den 3 nov. adr. Skolan, Löt, Malmby.

Kvinnlig kontorist,

med några års kontorsvana, hemmastadd i bokföring och maskinskrifning, kan erhålla plats, om ansökan och uppgift å referenser insändas till Dannemora Grufkontor, adr. Dannemora.

Ordinarie

folkskollärlarinnetjänsten

vid Ljungå-Alanässets folkskola i Hällesjö församling, Jämtlands län, sökes hos Hällesjö skolråd, adress Kälarne, före den 15 inst. november. Lön 150 utöfver den lagliga jämte 50 kronor för tjänstgöring såsom organist vid 6 årliga gudstjänster. Nybyggda skolhus. Underlag af småskola.

Hällesjö den 3 oktober 1913.

Skolrådets ordförande.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna överlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget ävensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning
(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10-4),

som under garanti af Stockholms Enskilda Bank åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen, att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter Stockholms Enskilda Bank därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

ROTHLIEB & COMP.

Innehafvare:

Öfversättarinnan Emilie Kullman.

Kontor:

Nybrogatan 26, Stockholm.

Prima Anthracit i olika krossningar.

Hushållskol, Cokes,

Marie-Briketter till billigaste priser.

Riks. Tel. 4062. Allm. Tel. 7839.

"En svensk symaskin
bör finnas i hvarje
svenskt hem."

Utomordentligt lätt gång, mycket stor hastighet, korta nålar, största hållbarhet mot slitning samt stor spole äro de förnämsta egenskaperna hos

Husqvarna
Central Bobbin
Symaskiner,

som på grund häraf alltid arbetar till sin ägares belåtenhet.

OBS! Förmånliga afbetalningsvillkor.

Åberopa alltid
annonserna i
DAGNY!

Vid behof af
KNIFVAR
Tänk såväl på kvalitén som priset!
Ett stort sakkunnigt urval finnes hos

GR. FEYCHTING
STOCKHOLM

46 DROTTNINGGATAN
Stockholms första Eskilstunabod.
Väl sorteradt lager af metallvaror.

Collan-Oljan,

världens förnämsta läderpreservativ, gör skodonen absolut vattentäta och minst dubbelt varaktiga. Finnes öfverallt å 0:75 och 1:25 pr flaska.

A.-B. COLLAN-OLJE-FABRIKEN, T. OLSEN, Stockholm.

Rösträttsbyrån.

Allm. Tel. 14729. Lästmakaregatan 6, 1 tr. Riks. Norr 600.

Öppen hvardagar 12-5 e. m. Månd. och torsd. äfven 7-8 e. m.

Namninsamlingsbyrån, Lästmakaregatan 6, 3 tr. är öppen hvardagar kl. 3-5 e. m.; Måndagar och onsdagar äfven 7-8 e. m. För anmälning af medhjälpare vid namninsamlingen till kvinnornas opinionsyttring Allm. Tel. 227 08.

Aug. Magnussons

STOCKHOLM

Nyheter för Hösten och Vintern i

Ylle- & Sidentyger, Dräkt- & Ulstertyger

nu inkomna i större urval än någonsin.

Obs! Profver och modeplanscher gratis och franco. Till hjälp för nöjaktig expediering af profverna torde ungefär angifvas önska- de kvalitéer och prislägen.

Våra **HÖST- och VINTERKATALOGER** nu utkomna:

N:o 1 på färdiga **Dräkter, Kappor, Klänningar, Blusar, Kjolar, Ulstrar etc.**

N:o 2 på **Linne och Trikåvaror**

N:o 3 på **Sybehör och Garneringsartiklar**
sändas gratis och franco.

Största urval i Sverige. Endast goda varor. Billiga priser. Etabl. 1860.

Wiréns öfverfeta **LANOLINTVÅL**, fina världens favorittvål!

Erhåles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.

21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Annonsera i DAGNY!

För kvinnor

lämpliga yrken m. m. Se Kvinnligt Yrkesregister 1913. Erhåles å registrets expedition, Regeringsg. 65, samt i boklådorna. Pris 1 kr. Porto till landsorten 20 öre.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Lagberedningens förslag till lag om äktenskaps ingående och upplösning. I. Af *Alexandra Skoglund*.

Fru Ezaline Boheman — 50 år.

Där Charlotte Brontë diktade. Af *Inge Lund*.

"Barns och mödrars rätt." Af *M. Anholm*.

Notiser.

Insänd litteratur.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.